

Aprovà oou la deliberasioun dâ Counsélh Cumunâl n. 28 dâ 14.06.1991
Moudifià oou la deliberasioun dâ Counsélh Cumunâl n. 14 dâ 17.06.1994
Moudifià oou la deliberasioun dâ Counsélh Cumunâl n. 25 dâ 18.07.1995
Moudifià oou la deliberasioun dâ Counsélh Cumunâl n. 15 dâ 23.04.2004

Statuto del Comune di Pomarettto

VERSIONE IN LINGUA OCCITANA

Traduzione a cura dello Sportello Linguistico dell'Occitano)

SCUOLA LATINA DI POMARETTO

Primmo partìo

TITTRE I. DĒSPOUZISIOUN GĒNĒRALA

Art. 1. Nom e naturo juridico

1. La Cumuno dâ Poumaré, èstitusioun loucalo aoutonommo, èrpèrzento sa couumità, pillho souén dë sî èntrèsi e n'èncourajjo lou prougrés.
2. Î së sèrvo dë soun aoutounoumio pér pouguê aribâ ai but qu'î së proupozo coum èstitusioun e pér ourganizâ e deivéloupâ soun ativitâ, qu'î souannho ènt à rëspét dë la Coustutisioun e dë lâ légge d' l'Èstat, dë la Rejoun e d'eiquét Èstatut.

Art. 2. Finalità

1. La Cumuno èncourajjo la creisùo e lou prougrés chivil, sousial e ecounoumiqque dë sa couumità ispirant-sé ai pënsippi e ai but dë la Coustutisioun.
2. La Cumuno travallho pér la coulaborasioun e la cououperasioun ouu tuti li sugét pùblic e privâ e ilh èncourajjo la partisipasioun dî sitouaién, dë lâ forsa souchala, ecounoumicca e sindacala a l'amministrasioun.
3. La Cumuno déou agî ouu soun gouvèrn pér tout soc èrgardo lh'èntèrsi dâ teritori.
4. La Cumuno travallho ispirant-se a quëtti criteri e prënsippi:
 - a. surmountâ lâ difrénsia economica, souchala e teritoriala quë la i à en la Cumuno e en la couumità nasiounalo;
 - b. èncourajâ la founsioun souchalo dë l'inisiativo economico, pubblico e privâ, dëcò en deivloupart dë fòûrma d'asouchasiounizme e dë cououperasioun;
 - c. soutenî la realizasioun d'un sistemme douentuti, belle lî pi dëbble, peusiën se sëntî asistâ e proutejâ, dëcò mersi a la coulaborasioun dë laz ourganizasioun dë voulountariâ;
 - d. souanhâ e deivéloupâ la richeso umano, ambiëntalo, stouricco, culturalo e spourtivo qu'un trobbo ènt à teritori pér garantî a tuti la mëlhouro calità dë vitto.
 - e. Surtout, la Cumuno dâ Poumaré pillho souén dâ patrimoni lënguistique ousitan (patouà) dâ paï e i soutén toutta laz inisiativa quë pon lou mantènviou à més dë la gënt;
 - f. proutejâ lâ planta, lâ bestia e laz aiga quë la lh'â sù dâ teritori;
 - g. èncourajâ la creasioun dë lâ méma oupourtunitâ pér om e donna, sérchant la përzénso dî dui sés en lh'organizme culejâl.

Art. 3. Founsioun propria e founsioun delegâ

1. Èn pi dë lâ founsioun quë soun èrcounouisùa a la Cumuno, la po lei voulguê l'eizërchisi dë founsioun quë toucherien a d'autri sujet, coum l' Èstat, la Rejoun, la Prouvincho.
2. S'un à pâ un prouvëdimënt dë delegasioun, l'eizërchisi dë la founsioun delegâ è disciplinâ dâ Reglamënt Cumunâl, en counfourmitâ a lâ diretiva dâ sujet delegant; dë toutto fasoun, pér eizërsâ lâ founsioun delegâ, qui à dounà la delegasioun â deou lâ finansiâ.

3. Soc vén a coûtâ l'atuasioun dë la delegasioun la po pâ pezâ diretamënt ou èndiretamënt, ën part ou coumpletamënt, su dâ bilans cumunâl.

Art. 4. Siègge

1. La Meizoun dë la Cumuno së trobbo â Poumaré, paî cap-leuo.

Art. 5. Sinnhe dëstintiou

1. La Cumuno à sun gounfaloun e sun blazoun, e l'ê eiquëlli douvrâ stouricamënt.
2. L'ê dëfëndù douvrâ ou èrprouduire eiquëtti sinnhe pér dë but pâ èstitusiounâl.

Art. 6. Ourganisme eletiou

1. Lh'ourganizme eletiou dë la Cumuno, sëgount la légge, l'ê: lou Séndi, qu' ê euro choouzì diretamënt dai sitouaién, lou Counsélh e la Jountio, noumâ dâ Séndi.

Art. 7. Counsélh Cumunâl

1. Lou Counsélh Cumunâl, qu'èrprëzento l'ëntiero couumunità, dësiddo l'ouriëntamënt e al eizërsou control poulitique – administratiou.
2. Lou Counsélh Cumunâl, sëgount la légge, al à soun aoutounoumio ourganisativo e founsiounalo.

Art. 8. Coumpétënsa, atribusioun e founsiounamënt

1. Lou Counsélh Cumunâl eizërsou pouvouar e lâ coumpétënsa përvita da la légge e à deivëloppo saz atribusioun ën se counfourmant ai prënsippi, a lâ règgla, a lâ modda e lâ déimarcha quë soun eitablî ënt eiquét Ëstatut e ën lâ norma dî reglamënt.
2. Al adatto l'acsioun coumplésivo d'l'èstitusioun ai prënsippi dë publicità, trasparëns e legalità, oou lou but dë nën asëgurâ lou couërs e l'ëmparsialità.
3. Ën désidant lh'at foundamëntâl, à përféro la metoddo e lh'ëstrumënt dë la prougramasioun, chérchant dë racourdâ soun acsioun oou la prougramasioun d' la Prouvincho, d' la Rejoun e d' l'Ëstat.
4. Lh'at foundamëntâl devën èsplicâ lî but quë lou Counsélh së douno, dire calo l'ê la dëstinasïoun dë laz èrsouërsa e èndicâ lâ deimarcha quë soun nësësaria.
5. Laz acsioun dâ Counsélh së fan ënt à prënsippi dë la soulidarità.
6. La maniéra dë cunvoucasioun e dë founsiounamënt dâ Counsélh Cumunâl soun disiplinâ dâ reglamënt.

Art. 9. Coumësioun dâ Counsélh

1. Lou Counsélh, pér soun boun founsiounamënt, po se valguê dë lâ Coumësioun, qu'â nommo a soun èntériour ën maniéro proupoursiounalo.

2. Lâ Coumësioun, quë pon èse pérmanëta ou prouvisoria, devën suivre soc vòl lou reglamënt fait èsprés, pér soc èrgardo lour pouvouar, lour ourorganizasioun e pér publicizâ lour travalh.
3. Lâ ré-unioun dë lâ Coumësioun soun publicca, forovio dî cas përvit dâ reglamënt.
4. Lou Counselh Cumunâl, a majouranso asoulùo dî Counselhie asenhà, en countiant co lou Séndi, po fourmâ a soun èntériour dë Coumësioun spechala d'envëstigasioun ou d'enfourmasioun sù l'aktività dë l'Administrasioun. Lou founsiounamënt, la coumpouzisioun e lî pouvouar dë la Coumësioun suivën lou reglamënt.

Art. 9 bis. Lâ linnha dâ prougram dë l'acioun dë gouvèrn dë l'estitusioun

1. Lou Séndi eitablî, oou la coulabourasioun dë lh'Asésour, lâ linnha dë laz acsioun e dî prouget quë devën èse réalizà ent à coûers dâ mandat e à lâ pérzento -òouvio la Jountio- à Counselh Cumunâl pér qu'â siën aprouvâ en seisanto jouërn a partî da la primo sedutto dâ Counselh.
2. Lou doucument quë countén lâ linnha dë prougram dë laz acsioun amministrativa e lâ moudificasioun quë së soun faita aprèe soun laisà a dëspouzisioun dî counselhie almëncô 10 jouërn drant dë la datto eitablio pér la dëscusioun ent à Counselh e i soun aprouvâ a majouranso asoulùo dî Counselhie asenhà.
3. Lou doucumënt qu'ê ità aprouvâ paréhl l'ê lou prënsipâl at qu'adréso laz acsioun dë l'amministrasioun e l'ê a qu'ê doucumënt qu'entò se rapourtâ pér eizërsâ lou countrôl poulitique-amministratiou dâ Counselh.
4. L'acioun dë gouvèrn dë la Jountio e lou prougram amministratiou pon èse vërifia dâ Counselh forovio dâ nourmâl, en lâ fôuerma përvita dâ reglamënt sù dâ founsiounamënt dâ Counselh, cant almëncô la meità di counselhie asenhà ou édmandën.

Art. 9 ter. Prerougativa dë lâ minouransa dâ counselh

1. La norma dâ reglamënt dë founsiounamënt dâ Counselh Cumunâl devën counsentî ai counselhie qu'apartenën ai group dë minouranso d'eizërsa coumpletamënt lour pouvouar d'espesioun e dë countrôl e lour dréit d'enfourmasioun sù laz atività e laz inisiativa dë la Cumuno, dë laz Aziënda, dë laz Ëstitusioun e dë lh'ourganizme dépendënt.
2. Lî group dë minouranso an lou dréit dë sérni lî Pérzidënt dë lâ coumësioun dâ counselh, ourdinaria e spechala, oou funsioun dë control e dë garansio, èrcounouisùa dâ reglamënt.
3. Lî group dë minouranso an co lou dréit, ooub uno voutasioun séparâ e dint a lour group, dë sérni lour èrpérzëtant en lh'ourganizme coulejâl dë laz estitusioun e dë laz Aziënda e ufisi qu'ê dépendënt da la Cumuno, coum en toutta la coumësioun, bëlle quëlla consultiva, cant la légge, l'Ëstatut e lî reglamënt pérveiën quë lou Counselh peusie dézinhhâ pi d'un èrpérzëtant.

Art. 10. Jountio Cumunalo

1. La Jountio l'ê l'ourganizme dë gouvèrn dë la Cumuno.
2. Ilh adatto saz acsioun a dë prënsippi dë coulejalità, dë trasparëndo e d' efichëndo.
3. Î dovro tû lh'at councrèt, quë peusiën realizâ lî but e lâ finalità dë l'amministrasioun, ènsëri en laz adrësa gënërala e quë dounën vitto a lh'at foundamëntâl aprouvâ dâ Counselh Cumunâl.

4. Î po eizaminâ, tuti ënsëmp, lh'argoumënt da proupouzâ â Counsélh Cumunâl.

Art. 11. Coumpouzisioun

1. La Jountio ê faito dâ Séndi, quë la pérziddo, e da un nombre d'Asësur que lou Séndi sèrno ènter duï e cattro, bëlle foro dai counsélhie ën charjo, bosto qu'ilh aiën lâ calità d'eligibilità e dë coumpatibilità ouu la charjo dë Counsélhie.
2. La Jountio ê noumâ dâ Séndi, quë nën coumunicco la coumpouzisioun â Counselh ën la primmo sedutto aprèe l'elésiou, e èntermëntie à propozo décò laz adrësa gënërala dë Gouvèrn.
3. Lou Séndi à lou dréit d'ërvoucâ lh'Asësur e â nën douno â Counselh uno coumunicasioun moutivâ.
4. Lh'Asësur qu'aribben dë foro partisippën â Counselh, sënsa dréit dë voutâ, pér ilustrâ d'argoumënt qu'ërgardën lour ëncharjo.
5. Paire e filh, qui à adoutà e l'adoutà, lî fraire, om e fënno, e lî parënt fin â prim graddou pon pâ partisipâ ënsëmp a la Jountio.

Art. 12. Atribustioun

1. La Jountio ê ëncharjâ dë lh'at d'aministrasioun quë soun pâ atribuì da la légge a la coumpëtënsa escluzivo dâ Counselh, nì dâ Séndi, nì dî rëspounsabble dî Sërvissi, nì dâ Sëgrëtari Cumunâl.
2. La Jountio coulabouro ouu lou Séndi pér l'atuasioun dë laz adrësa gënërala dâ Counsélh: i riférî tû lh'ann â Counsélh sù soun actività, i proupozo laz acsioun da fâ e i lâ soutén.
3. La Jountio porto anant sâ founsioun ouu dë prouvëdimënt deliberatiou gënëral dount ilh èndicco lî but e lâ finalità qu'i së propozo, li mouaién pi utille, e lî prënsippi quë lh'ufisi devën aplicâ cant ilh aministrën e gëstisën soc ê përvît da la légge.
4. Uno dë lâ coumpëtënsa dë la Jountio l'ê l'adousioun dî reglamënt èntériour, drant a tout quëlli sù l'ourdinamënt dë lh'ufisi e dî sëvissi.

Art. 13. Séndi

1. Lou Séndi l'ê l'ourganizme rëspounsabble dë l'Aministrasioun dë la Cumuno. Al èrpérzento l'estusioun, â cunvocco la Jountio e lou Counsélh, dount al ê Pérzidënt, e â dirijjo lou boun founsiounamënt dî sërvissi e dë lh'ufisi e l'eizëcusioun dë lh'at.
2. Â nommo la Jountio e, dint a la Jountio, lou viche- Séndi, â po dounâ un'adrëso, survëlhâ e countroulâ l'atività dë lh'Asësur e dë lâ strutura gëstiounala-eizëcutiva.
3. La légge èndicco lâ moudalità pér l'lesioun, lî cas d'ëncoumpatibilità a l'Ufisi dë Séndi, cant al intro ën charjo, soun "status" e lâ razoun dë la fin dë soun ëncharjo.
4. Quét Èstatut e lî réglatioun dounen à Séndi , en pi dë lâ coumpëtënsa dë légge, d'atribusioun coum ourganizme d'aministrasioun e dë survëlhanso, e dë pouvouar d'ourganizasioun pér soc èrgardo lâ coumpëtënsa dë soun ufisi.

Art. 14. Atribusioun d'Administrasioun

1. Lou séndi douno dë dëspouzisioun pér lou boun founsiounamënt dî sërvissi e dë lh'ufisi, e pér l'eizëcusioun dë lh'at dë tuti lh'organizme cumunâl.
2. Â butto ën ordre e al ourganizo, a partî da coum lou Counsélh Cumunâl s'ê esprimà, e sëgount soc po aguê dispouzâ la Rejoun, lh'ourari dë lh'eizërchisi coumërsiâl, dî sërvissi public e, énsëmp ouu li rëspounsabble sù dâ tèritori dë laz aministrasioun éntërésâ, â dësiddo ën cala oura lh'ufisi quë së trobbën sù dâ tèritori soun ubèrt à public, pér armounizâ l'eizëcusioun dî sërvissi ouu laz eizigënsa dë quëlli quë s' nën devën sërvî.
3. Lou Séndi po moudifiâ lh'ourari dë lh'eizërchisi coumersiâl e public, dî sërvissi public e, d'acordi ouu li respounsabble teritouriâl dë laz aministrasioun publicca éntrësâ, lh'ourari dë cant lh'ufizi public qu'ës trobbën ës dâ tèritori pon èse ubèrt ën cas d'emergënsa dëgùo à trafic, a la countaminasioun dë l'aire, ou à tapagge, ou cant la nh'aie nësësit pér dë razoun particuliéra straourdinaria.
4. Â nommo, èndicco e, a l'oucazioun, â revocco li èrpërzentant dë la Cumuno ënvërs laz Aministrasioun loucalâ, laz aziënda, la souchetâ e laz éstitusioun, a la scadënso dë l'encharjo prechedënto, e ën la perioddo përvito da la légge.
5. Lou Séndi nommo lou Ségrëtari Cumunâl e lou Directeur gënérâl e al atribuï d'encharja dë gouvèrn e dë rëspounsabilità dë lh'ufisi e dî sërvissi, coum décò d'encharja dë coulaborasioun ouu d'autri dë foro qu'aien un'aoutro spechalisasioun, sëgount lâ deimarcha përvita da la légge e dâ reglamënt sù l'ourganizasioun dë lh'ufisi e dî sërvissi.
6. Coum l'ê përvît da l'articcle 53 c.23 dë la L. n. 388/2000, e moudifiâ da l'articcle 29 c.4 dë la L. n. 448/2001, lou Séndi s'avocco a él même, e/ou a d'autri dë la Jountio, la rëspounsabilità dë area/sërvissi.
7. Lou Séndi eitablî li referendum cumunâl.
8. Lh'at dâ Séndi quë la Légge ou l'Estatut nommen pâ d'un'aoutro maniéro, pilhen lou nom dë decret.
9. Lou Séndi soutén, stipullo e fiérmo lh'acordi dë prougram.
10. Lou Séndi ènfoùërmo la pouplasioun dë lâ situasioun dë dangie ou qu'aien nësësit dë l'ëntërvënsioun dë la proutësioun chivilo, valguënt-se dî mouaién tecniqque përvît da la proutësioun chivilo ou, dë toutto fasoun, ouu tú lh' aoutri mézzou a dëspouzisioun.

Art. 15. Atribusioun dë survëlhanso

1. Lou Séndi:
 - a. aquizî dirëtamënt, ën tuti lh'ufisi e sërvissi dë la Cumuno, laz ènfourmasiuon e lh'at, bëlle s'î soun èrzërvâ;
 - b. al ourganizo, ouu lou Ségrëtari Cumunâl, d'eituddi e dë countrôl aministratiou sù toutto l'activité dë la Cumuno;
 - c. al acoumplî lh'at dë counsërvasioun dî dréit dë la Cumuno;
 - d. à po dispouzâ qu'un aquizise d'at, dë doucumënt e d'enfourmasiuon da laz aziënda spechala, da laz éstitusioun e da lâ souchetâ pér asioun qu'aparténen a la Cumuno, atravers lour èrpërzentant legal, e à n'enfoùërmo lou Counsélh Cumunâl;

- e. al èncourajjo e pillho d'initiativa pér asëgurâ quë lh'ufizi, lì sërvissi, laz aziënda spechala, laz èstitusioun e là souchetà dë la Cumuno, fasën lour travalh sëgount lì but èndicà dâ Counselh e sëgount laz adrësa quë la Jountio à dësidà.

Art. 16. Atribusioun d'ourganizasioun

1. Lou Séndi:
 - a. eitablî, uno vê qu'al à sënti la Jountio, lh'argoumënt a l'ordre dâ joüern dë là sedutta, à dispozo la counvoucasioun dâ Counselh Cumunâl e a lou përziddo, coum l'è eitablî dâ reglamënt. Cant la démando è itâ faito da un couint dî counselhie, lou Séndi councocco lou Counselh drant quë vint joüern siën pasà;
 - b. al à lì pouvouar dë pouliso ën laz asambléa dâ Counselh e ën lh'ourganizme public dë partisipasioun poupopularo qu'â përziddo, ën là limitta quë la légge à eitablî;
 - c. à propozo lh'argoumënt da tratâ e à dispozo ooub un at fourmâl ou ënfourmâl la counvoucasioun dë la Jountio, e a lo përziddo;
 - d. à po delegâ toutta ou uno partìo dë sâ coumpëtënsa e atribusioun a un ou pi d'un Asësour ou Counselhie cumunâl;
 - e. à dëleggo à Segrëtari cumunâl la fiërmo dë lh'at particuliè e spechifiqque, qu'intrën pâ ën laz atribusioun nourmalmënt delegâ a d'Asësour;
 - f. al èrsëbbo laz ènterougasioroun e là mousioun da përzentâ à Counselh;
2. Lou Séndi, ën sa calità d'Ufisiâl dë Gouvèrn, à survéllho quë tuti lì douvrer quë la légge li atribuï siën acoumplì.

Art. 17. Viche-Séndi

1. Lou Viche Séndi l'è l'Asësour qu'èrsëbbo dâ Séndi la delegasioun gënëralo pér eizërsâ toutta sâ founsioun ènt à cas qu'â lei sie pâ ou qu'â peusie pâ èntervenî.
2. Èntò coumunicâ à Counselh la delegasioun à Viche Séndi ën la primmo sedutto aprèe soun elezioun, ensëmp a la proopouzisioun dë laz adrësa gënërala dë gouvèrn.
3. Ènt à cas quë lou Viche-sendi lei sie pâ ou qu'â peusie pâ èntervenî, l'è lh'Asësour quë pillhën lou post dâ Séndi, sëgount l'ordre d'ansianità d' l'estat chivîl.

TIT'TRE II. OURGANIZME BUROUCRATIC E UFISI

CAPO I. SĒGRĒTARI CUMUNÂL

Art. 18. Lou Sēgrētari Cumunâl

1. La Cumuno, qu'ie pér sun conty ou qu'ie sie counvënsiounâ pér lou Sèrvissi dë sègrétario ouu d'aoutra Cumuna, ilh à un Sègrétari Cumunâl encharjâ dë coulabourâ, counsélhâ e ajouâ l'estitusioun, pér soc èrgardo la cunfouèrmità dë l'acioun aministrativo a là légge, a l'Éstatut e ai reglamënt.
2. Lou Sègrétari asëguro l'asistëndo juridicco, aministrativo e dë counsulenzo ourganizativo quë sèrvo a lh'ourganizme èstitusiounâl pér lour dechizioun, en dounant sun avis a vous ou pér eicrit e, s'li ou èdmandën, en butant la vidimasioun dë cunfourmità sù châc at.
3. Lou sègrétari partisippo ouu dë founsioun dë consultasioun, dë référëndo e d'asistëndo a là reunioun dâ Counsélh e dë la Jountio e à së vâl d'uno përsouno dë fiduccho pér là vërbalizâ. La moudalità d'eizérchissi dë quëtta atribusioun là soun definia ént i reglamënt dë founsiounamënt dë l'ourganizme dë l'amistrasioun.
4. Lou Sègrétari cumunâl douno uno diresioun â travalh dì rëspounsabble dì sèrvissi e a nén règglo l'actività, sëgount là diretiva dounâ dâ Séndi. Oou lou but d'asëgurâ quë l'amistrasioun founsioune toutto dë la mémo maniéro e qu'ie sie coumplémëntaro ént i difrént sétour d'actività, lou sègrétari ën particulie definî, aprèe qu'al aie consultà lì rëspounsabble dë lhufisi e dì sèrvissi, e d'acordi ouu l'amistrasioun, dë maniéra pér èzveltî la prouchédura aministrativa, e al adotto là diretiva dë travalh counsecanta; à fai dë proupouzisioun sù dë questioun ourganizativa e gëstiounala, gënërala, e à raporto â Séndi sù toutta là situasioun pâ reguliéra, pâ faita, ou mal faita, pér lì prouvedimënt nësësari.
5. Lou sègrétari pillho dë prouvedimënt quë pon valguê foro e ën dë difrénti sétour.
6. Lou Séndi po asinhâ à Sègrétari la diresioun dë châc sétour de l'estruturo ourganizativo dë l'amistrasioun.
7. Lou sègrétari ê cap e rëspounsabble dâ përsounâl, së lou Séndi pillho pâ sù d'él quëtto founsioun.
8. Lou sègrétari l'ê lou directeur dë l'estruturo ouperativo dë l'ourganizme, sëgount là moudalità e la diretiva dounâ dâ Séndi, ént a rëspéti dë la rëspounsabilità, ën chaqué sétour, dì rëspounsabble dë lhufisi e dì sèrvissi.
9. Ènt à cas quë la lei aie un Directeur Générâl, laz atribusioun dâ Sègrétari soun disiplinâ ént à reglamënt d'ourganizasioun e definia énsämp a la nomino dâ Directeur, pér réalizâ un coumplét acordi dë travalh e dë founsiounamënt énter lì sugët, ént à rëspéti dë là taccha aoutonomma dë châcun.
10. Èn pi dë là founsioun përvita da la légge e da l'Éstatut, la s' po dounâ à Sègrétari, ouub un reglamënt ou un prouvedimënt dâ Séndi, dë taccha particuliéra ou d'atribusioun bëlle a caractére gëstiounâl, së la po èse utile ën rapport a laz eizigënsa d'ourganizasioun dë l'amistrasioun e a sì but dë prougramasioun.

11. Lou Ségrëtari, pér l'eizërchisi dë sâ founsioun, â së sèrvo dë la struturo, dî servissi e dâ persounal dë l'Administrasioun.

Art. 18 bis. Lou Directeur Général

1. La Cumuno po cunvënsiouna-sé ouu d'autri ourganizme loucâl, qu'aien coumplesivamënt uno poupoplasioun dë pi dë 15.000 abitant, pér pouguê noumâ un Directeur Général.
2. L'encharjo déou èse dounâ a uno përsouno qu'iae deimoûtrà d'esperienso e dë proufesiounalità, quë sie pa jò part dâ përsounal e i po durâ pér uno perioddo pâ pi lonjo dâ manda dâ Séndi.
3. La cunvënsioun règglo la moddo dë noumâ lou Directeur, là calità qu'un li édmando, là razoun dë la fin antichipâ dë l'encharjo, lou sistemme pér la determinasioun dë la retribusioun e la part d'eipézo quë châc ourganizme déou soutëni, e tout soc è nësësari pér rëglâ lou raport dë travalh e lh'encharjo, dounant co d'ëndicasioun, ënsëmp, sù lâ coumpétënsa dâ Ségrëtari Cumunâl, dî founsiounari rëspounsabble dë lh'ufizi e dî sërvissi e, dount a lei sie, dë l'ufizi pér l'eizërchissi dë la founsioun d'adrëso e countrôl.
4. Lou Directeur Général reipoundo dë saz acsioun diretamënt à Séndi, quë li douno là directiva e laz adresa pér realizâ lì but dâ prougram dë l'aministrasioun.
5. Al è rëspounsabble dë coum marcho toutto l'atività gëstiounalo, dë l'efichënsi e dë l'eficasità dë l'acsioun dë gouvern dë l'aministrasioun. Pér ou realizâ, lou Directeur:
 - a. coulabouro ouu l'aministrasioun pér pérparâ la rëlassioun previziounalo e prougramatico e lou prouget dâ bilans d'un ann e dë pi d'un ann, ënsëmp ai plan e ai prougram aministratiou;
 - b. à pérparo, d'accordi ouu lou Séndi e la Jountio, la proupouzisioun dâ plan eizecutiou dë gëstioun e à defini ènt i detalh lou plan dë soc un vol fâ;
 - c. à verifio ènt a coûers dë l'eizërchissi finansiari, d'accordi ou lh'ourganizme encharjà dë countroulâ la gëstioun, l'estat dë realizioun dî plan e dî prougram, e à propozo, së la nh'à da bëzounh, dë moudifiâ e dë jountiâ;
 - d. à countrollo la gëstioun e al armounizo laz activité dî rëspounsabble dë lh'ufizi e dî sërvissi e dî dirigënt, dount i soun përvît, atravers dë directiva sù coum se coumpourtâ, dë dëspouzisioun e d'auotra foûerma dë couourdinamënt da adoutâ sampre ènt à rëspét dë lour aoutounoumio;
 - e. à prechizo lì criteri pér l'ourganizasioun dë lh'ufizi e dî sërvissi e al adotto là relativa mëzûra pér lour atuasioun;
6. Èn quinze jouërn da la fin dë l'eizërchissi finanziari, lou Directeur Général fai raport a la Jountio sù coum è anâ la gëstioun dë l'ann apéno pasà pér tuti lì setour d'ativité dë l'ourganizme.
7. La Jountio, ènt i quinze jouërn aprèe, i di sâ razoun moutivâ, èn counfërmant sa fiduccho à Directeur, o èn lou soulëvant da l'encharjo së soun travalh èrzuelto pâ coum un s' l'atëndio.
8. Së lou Directeur Général è pâ ità noumâ, lou Séndi – sëgount là directiva dâ Counsélh cumunâl e aprèe uno dëliberasioun dë la Jountio – à po encharjà lou Ségrëtari cumunâl dë toutta ou dë calcuna dë là founsioun dâ Directeur, pér toutto la perioddo dë soun mandâ aministratiou.
9. Ènt eiquét câs, lou Ségrëtari po aguê uno retribusioun èn pi, èn raport a gaire soun encharjo è pëzando..

Art. 18 ter. Lou Viche- Sëgrëtari

1. La Jountio Cumunalo, ën la doutasioun ourganico dâ përsounâl, e ouu ëncharjo dounâ coum vòl l'articcle 110 dâ decret legislatiou n. 267/2000, po përvê un Viche-Sëgrëtari, ën calità dë founsiounari cap qu'iae uno laoureo.
2. Lou Viche-Sëgrëtari coulabouro oou lou Sëgrëtari Cumunâl ën l'atuasioun dë sâ founsioun ourganisativa e dë couourdinamënt e a lou ramplâso ënt à cås qu'â sie pâ përzënt ou qu'â peusie pâ ëntërvënî. Ën pi, à pourèe èse noumâ dâ Sëndi rëspounsabble dâ Sërvissi.

CAPO II. LH'UFISI

Art. 19. Li prënsippi strukturâl e d'ourganizasioun

1. L'aministrasioun dë la Cumuno së fai atravers un'actività pér finalità e ì déou se bazâ sù dî prënsippi eisì sout elencà:
 - a. ourganizasioun dâ travalh pousiblamënt ouu dë prougét finalizà e sëgount un prougram qu'un së douno;
 - b. valsutasioun dë gaire à dounâ ouu soun travalh châc élémënt dâ sistemme, gaire lou travalh à pëzà e gaire al ê ità utile;
 - c. ëndividuasioun dë rëspounsabilità strictamënt coulegâ a l'aoutounoumio dë dechizioun qu'an lí sugët;
 - d. capacità dë pâ aguê uno stricto séparasioun dë là coumpétënsa ën la divizioun dâ travalh e grando flésibilità dë laz ëstrutura e dâ përsounâl.
2. Lou reglamënt troppo là foùerma e la moddo dë se ourganizâ e dë gëstî l'ëstruturo a l'ëntériour.

Art. 20. Lou prouchedimënt

1. Sëgount lî prënsippi qu'un po tirâ da la légge, laz acsioun dë l'aministrasioun devën chérchâ lou pi d'efichëndo e d'ecounoumichità pousibblo.
2. Sëgount soc di la légge, laz acsioun dë l'aministrasioun devën përmëttre la partisipasioun dë tuti, dint e foro d'l'aministrasioun, e aguê lou pi pousibble dë publicità.
3. Lî difrënt prouchedimënt d'aministrasioun devën èse ëndicà ënt un reglamënt, da rendre public pér asëgurâ l'ëmparsialità dë l'acsioun administrativo.

Art. 21. L'ëstruturo

1. L'ourganizasioun ëstruturalo, quë vol outënnî lí but ëstitusiounâl dë l'Aministrasioun sëgount lou reglamënt, è divizâ ën d'ufisi qu'apartenën co a dë térén difrënt e quë soun couléga founsiounalmënt, ën maniéro d'ërjounnhe lí but qu'un s'ero proupouzà.

Art. 22. Lou përsounâl

1. La Cumuno ourganizo e réalizo l'améliouramënt dâ travalh dâ përsounâl ouu la moudernizasioun dë laz ëstrutura, la fourmasioun, la calificasioun dâ përsounâl e ën se bazant sù la rëspounsabilità quë châcun së pillho.

2. La disiplino dâ përsounâl ê ërzërvâ a lh'at dî reglamënt dë l'Aministrasioun quë dounën eizëcusioun a là légge e a l'Ëstatut.
3. Lou reglamënt dë l'ëstat juridic e ecounoumiqque dâ përsounâl disiplino spechalmënt:
 - a. l'ëstruturo d'ourganizasioun e dë founsiounamënt;
 - b. la doutasioun ourganico;
 - c. la moddo d'èse admëtu ou dë quitâ lou travalh;
 - d. lî dréit, lî douvér e là sansioun;
 - e. la moddo dë se ourganizâ dë la coumësioun dë disiplino;
 - f. lou tratamënt ecounoumiqque;
 - g. la maniero dë dounâ d'ëncharja déforo e dë Rëspounsabble dî sërvissi, lî criteri dë lour valsutasioun e la moddo dë là revoucâ.

TITRE III. LI SËRVISSI

Art. 23. Sërvissi public loucâl

1. Lî sërvissi public quë soun dë coumpéténso dë la Cumuno, fait pér produire e réalizâ dë bén e d'activitâ sousiâl, ecounoumiqque e chivîl, pon èse érzërvâ a l'Aministarsioun ou fait ën councourënso oou d'aoutri sugét public e privâ.
2. Lî sërvissi érzërvâ escluzivamënt soun eitablî da la légge.
3. La gëstioun di sërvissi po marchâ ën lâ maniéra suivanta:
 - a. ën ecounoumiò, cant pér lâ chitta dimënsioun ou pér lâ carateristica dë sërvissi la counvéne pa constiuî un'ëstitusioun ou un'aziëndo;
 - b. ën counchesioun a dë têrs, cant la i aie dë razoun tecnicca, ecounoumicca e d'oupourtunitâ souchâlo;
 - c. atravers d'aziënda spechala, dëcò pér la gëstioun dë pi d'un sërvissi d'ëmprëzari émpourtant;
 - d. atravers d'ëstitusioun, pér l'eizërchissi dî sërvissi souchâl qu'aien pâ nësësit d'un'ëmprézo;
 - e. atravers dë souchetâ pér acsioun oou capitâl public loucâl, së la i aie bëzounh dë la partisipasioun d'autri sugét pubblic ou privâ, ën rëlaionioun a la naturo dâ sërvissi da erougâ.
4. La modda e la fouërma d'ourorganizasioun dî sërvissi devën aguê un reglamënt fait esprès.
5. Pér realizâ lî but ënt â cas b), la Cumuno po partisipâ oou d'aport séou a dë souchetâ dë capitâl.

Art. 24. Ëstitusioun e aziëndo spechalo

Ën a câs quë l'aministrasioun cumunâlo desidde dë së valguê, pér la gestioun dî sërvissi public, dë lâ fouërma rëlativa a l'aziëndo spechalo ou a l'ëstitusioun, ì së règglo coum l'ê dít eisì sout:

1. Lou Counselh Cumunal aprovo l'Éstatut dë l'aziëndo spechalo a majouranso asoulùo dë sî coumpounënt, e, lou long dë la mémo sedutto, â nommo lh'aministratur dë l'aziëndo énter sî counsélhie ou énter lî situaién quë, ën pi dë lâ calità pér èse elegì ou dë la coumpatibilià ou l'ëncharjo dë counsélhie, ilh aien dë coupëtënsa dë proufesiounalità e/ou uno coumprouvâabilitâ administrativo.
2. L'ërvoucasioun dë lh'aministratour dë l'aziëndo po èse faito ën la memo maniéro, pér dë razoun clara e justifiâ.
3. Lâ dëspousizioun eitablîa à comma 1 lâ van suivia dëcò pér l'ëstitusioun, organizme strumëntâl dë la Cumuno, pér l'eizërchissi dî sërvissi souchal, doutâ d'aoutounoumiò gëstiounalo.
4. Lou Counselh d'aministrasioun, lou Përzidënt e lou Dirëtour, qu'à la rëspounsabilitâ gëstiounalo, soun lh'ourganizme dë l'aziëndo e dë l'ëstitusioun
5. Oou lou reglamënt un disiplino lâ modda e lâ fouërma d'ourorganizasioun e gëstioun, éncluza lâ prouchedura qu'à l'aministrasioun pér counchëddre lou capitâl dë doutasioun, determinâ lî but e laz adresa, apouvâ lh'at foundamëntâl, eizërsâ la vigilanso, vërfiâ lh'ërzultat dë la gëstioun e éntërvëni sù soc po vënî a coûta lou tout.

TIT'TRE IV. COUNTRÔL

Art. 25. Lou countrôl

1. Oou lou but dë verifiâ l'estat d'atuasioun dâ prougram, coum dë l'efichënso, l'eficasità e l'ecounoumichità dë la gëstioun, lou control dë gëstioun ê éstituì sëgount là norma e là modda përvita dâ reglamënt dë countabilità.
2. Pér li sërvissi gëstì diretamënt da l'aministrasioun, e pér quëlli quë pon eseourni atravers laz éstitusioun, la së déou créâ un sistemme d' èrlevasioun dë soc la vén a coutâ e dë soc un lei gândo sëgount là tecnica dë la countabilità ecounoumicco analítico, tënënt county dë l'articulasioun ourganizativo dë lh'ufizi e di sërvissi.
3. Pér l'eizërchissi dâ control dë gëstioun, la Cumuno pô valguê-se dë proufësiouniste foro dë l'aministrasioun ou dë souchetà spechalisatâ.
4. La Cumuno èndicco dount sì sërvissi pon arribâ coum calità e cantità, e ì definî la manièro mëlhouro pér mëzurâ e valsutâ lou travalh qu'ê ità fait.
5. Lou livèl dë calità e cantità dì sërvissi ê verifiâ, dë tanz-ën-tant, ènsëmp a quëlli quë s'nën sèrvën, èdmandant lour oupinioun a calcun ènter lour, pér adatâ lou sërvissi a là difrénta eizigënsa.

Art. 26. Lou Revëzour dî conty

1. Lou Revëzour dî conty propozo d'acsioun e dë mëzura pér amëlhourâ l'efichënso e l'ecounoumichità dë la gëstioun e lo rëndre pi prouduivo. Sû d'eiquëlli argoumënt à po èse eicoûtâ dâ Counselh e da là Coumësioun dâ Counselh.
2. Pér soc la légge à pâ jo përvit, l'ê lou reglamënt quë definî lì rapport ènter lou Revëzoûr e lh'ourganizme cumunâl.
3. Lou Revëzour dî conty, èd lai d'aguê là calità përvità da la nourmativo sù l'ourdinamënt dë laz aoutounoumia loucalâ, à déou aguê quëlla d'eleigibilità përvita da la légge pér l'lesioun dâ Cunsélhie Cumunâl, a pâ se troubâ ént un dî câs quë la charjo sie pâ coumpatibblo.
4. Lou reglamënt déou co definî là moudalità dë decadënso, èn aplicant là règgla dâ codde chivîl qu'ërgardën lì Séndi dë la souchetâ pér acsioun, dajac là soun coumpatibblo.
5. Ènt l'eizërchisi dë saz atribusioun, coum l'ê definî dâ reglamënt, lou Revëzour dî conty à achés a tuti lh'at e lì doucumënt qu'ërgardën soun èncharjo.

Sëgundo partìo

TITTRE I. FOÙÉRMA ASOUCHATIVA E DË COUOUPERASIOUN ËNTER SUGÉT DIFRËNT

Art. 28. Prënsippi Générâl

1. La Cumuno, ën l'eizërchissi dë sâ founsioun e pér la bouno gëstioun dë sî sërvissi dirijjo sâ founsioun vër dë prënsippi d'asouchasioun e dë cououperasioun, sie ént i rapport ouu d'aoutra Cumuna sie ën quëlli ouu la Prouvincho e ouu la Rejoun.
2. La foùérma asouchativa e dë cououperasioun s'adresën a la gëstioun couourdinâ dë un o pi d'un sërvissi, e soun ourganizâ, ouu l'eizërchissi dë bién dë difrénta founsioun, pér colabourâ ouu d'aoutra Cumuna.

Art. 28. Lou counsorsi

1. Lou counsorsi së fai pér gëstì quî sërvissi quë pér founsioun ou dimënsioun an bëzounh d'uno struturo gëstiounalo particuliéro, tecnicamënt adatto, dount pi d'un sugét loucâl po partisipâ.
2. Lî counsorsi soun règlà da lâ légge, e da l'Ëstatut, përvît pér laz aziënda èspechala.
3. Lou counsorsi nài ouu l'aprouvasioun dë l'Ëstatut e d'uno counvënsioun dë la part dâ Counsèlh a majouranso asoulùo dî counsélhie e, à même tëmp, ouu la trasmisioun a lh'ourganizme qu'aderisën, dë lh'at foundamëntâl e dë la determinasioun dë la part dë finansiamënt da vërsâ.

Art. 29. Unioun dë Cumuna

1. La Cumuno, pér l'eizërchissi dë difrénta funsioun ou sërvissi, së constituâ ën unioun atravers l'aprouvasioun, dë la part dâ Counsèlh a majouranso asoulùo dî counsélhie, dë l'at dë constitusioun e dâ reglamënt dë l'unioun.
2. La foùérma dë partisipasioun dë lâ Cumuna, lh'ourganizme e lî sërvissi da unifiâ e lî rapport finansiari soun definì da un reglamënt fait èsprès pér l'unioun.

Art. 30. Acordi dë prougram

1. La Cumuno, ouu lou but dë valourizâ lî moumënt dë coulegamënt énter li difrénti sugét dë l'aministrasioun loucalo, rejounalo e chéntralo, souannho e councilû d'accordi dë prougram pér la realiasioun d'obbra e d'ëntërvënsioun qu'ëdmandën quë lî sugét public agisën énsëmp ai difrénti nivèl dë gouvern.
2. Ooub eiquëllaz éntënsioun, lh'ourganizme cumunal fan lou pousibble, ouu lh'ëstrumënt përvît da la légge, pér realizâ énsëmp laz obbra dë coumpëtënsio primario dë la Cumuno.

Art. 31. Counvënsioun

1. Pér l'eizërchissi couourdinâ dë calc sërvissi ou funsioun determinâ, la Cumuno fiérmo dë counvënsioun ouu d'aoutra Cumuna ou ouu la Prouvincho.

2. La counvënsioun, aprouvâ dâ Counsélh cumunâl, ilh ê adoutà pér la gëstioun dî sërvissi qu'an pâ bëzounh, pér lour naturo, dë fouërma dë cououperasioun pi articulâ.
3. La counvënsioun eitablî lî but, la duraddo, lâ fouërma dë consultasioun ènter lh'ourganizme ënterèsà, lour rapport finanziari, lî douvér e lâ garansià dë châcun.

TITRE II. PARTISIPASIOUN POUPULARO

Art. 32. Partisipasioun

1. Oou lou but d'asëgurâ lou boun coûërs, l'ëmparsialità e la trasparëns dë soun acsioun administrativo, la Cumuno garantî e ëncourajjo la partisipasioun dë la poupoplasioun a l'activité dë l'aministrasioun.
2. Tuti lh'abitant an lou dréit dë partisipâ a la fourmasioun e a la counciluzioun d'un prouchëdimënt quë peusië lour pourtâ dë dann ou préjudicâ lour éntérèsi.
3. Lâ maniéra e lâ foùérma d'ativasioun dë la prouchëduro dâ comma 2 eisì soubbre, soun règlâ da uno disiplino esprès.

Art. 33. Valourizasioun dë la foùérma d'asouchasioun e dë lh'ourganizme dë partisipasioun

1. L'aministrasioun cumunalo ëncourajjo l'ativité dë laz Asouchasioun, dî coumità e dë lh'ourganizme quë travallhën sù soun teritòri e quë volën aguê souén dë soc éntérèso la gënt, ou quë travallhën pér cultivâ dë valour culturala, ecounoumicca e souchala.
2. Ooub eiquê but ilh ëncourajjo la partisipasioun d'eiquëlli ourganizme a la vitto administrativo dë la Cumuno, atravers lh'aport consultiou a lâ Coumësioun dâ Counselh, l'achés a lâz èstrutura e ai sërvissi cumunal, la pousibilità dë pérzëntâ dë memoria, uno doucumëntasioun, d'ouservasioun utila a la fourmasioun dë prougram public d'ëntërvënsioun, e a la soulusioun dî proubléme aministratiou.
3. L'aministrasioun cumunalo po co ajuâ laz inisiativa dë laz asouchasioun (ëlencà à comma 1) oou dë souvënsioun e dë finansiamënt, ou dounant lour dë vantagge ecounomique dë quësveullhe sors, clarzi ént un reglamënt fait esprès.

Art. 34. Foùérma dë consultasioun dë la poupoplasioun

1. L'aministrasioun po fâ partî pi d'uno foùérmo dë consultasioun dë la poupoplasioun sù lâ materia d'escluzivo coumpëtëns loucalo, pér counsëntî la mélhouro pérparasioun pousibblo dë laz inisiativa e lour realizasioun.
2. La poupoplasioun po èse counsùëltâ ën confrountant-se diretamënt ën asambléo, atravers dë quëstionari, oou la partisipasioun ai travalh dë lâ Coumësioun, ou ën toutta laz aoutra maniéra quë pon valguê.
3. L'ourganizme coumpëtënt à po valguê-se dë laz èstrutura cumunala pér realizâ saz inisiativa, quë devën aguê agù la pi grando publicità pousibblo, atravers lî journâl, ou la radio e la televizioun loucalo.
4. L'aministrasioun déou ténî conty dë laz ouservasioun, dî counselh, dë lâ proupouzisioun d'lh'abitant, e ì déou lour reipoundre éndicant lh'ufizi qu'an l'ëncharjo dë suivre lâ pratica.
5. Lâ consultasioun pon pâ chê cant lh'aie ën coûërs d'aoutra voutasioun.

Art. 35. Dëmanda, petisioun e proupouzisioun

1. Lî sitouaién pon adrêsa à l'aministrasioun dë démanda, dë petisioun ou dë proupouzisioun pér qu'ilh éntervéne pér soc èrgardo lh'entèrèsi dë tuti.
2. Pér qu'à siën counsiderâ, lâ petisoun deven èse firmâ da almëncò sincanto eletour.
3. Lou Séndi counsénnho lâ démanda, lâ petisioun e lâ proupouzisioun a lh'organizme coumpétent ën materio, quë pon valguè-se d'ufisi e d'ajut dë foro, e devèn eizaminâ e reipoundre a lâ questioun ènt i seisanto joüern aprèe.

Art. 36. Referendoum

1. Pér toutta la matéria dë coumpétenso cumunalo, l'è poussible counsùëltâ la pouplasioun atravers un referendoum, ën maniéro quë la voulountà dî sitouaién guidde l'asioun administrativo.
2. La s' po pâ counvucâ un referendoum: ën materio dë revizioun dë l'Estatut, dë lâ tâsa loucalâ e dë lâ tariffa, sù laz ativitâ administrativa règlâ da dë legge statala ou rejounala, sù d'argoumënt qu'aien jo agù un referendoum lou long dâ mandâ administratiou.
3. Lî sugét proumoutour dâ referendoum pon èse:
 - a. Lou 25% dâ corp eletourâl ;
 - b. La majoranso asoulùo dî Counsélhie dë la Cumuno.
4. Lou Counsélh cumunal eitablî ènt à reglamënt : lâ carateristica d'amisibilitâ, lî têmp, lâ coundisioun nësësaria pér qu'à sie admëtu e coum la consultasioun déou èse ourganizâ.
5. Lî referendoum ourganizà parélh soun pâ validde cant la meità pi un dë quëlli qu'an dréit dë vot an pâ partisipâ

Art. 37. Efét dâ referendoum

1. Ènt i seisanto joüern aprèe quë lou Séndi à prouclamà lh'ërzultat, lou Counsélh déou deliberâ lh'at quë reipounden a la dëmendo.
2. Lou Counsélh po desidâ dë pâ aculhî laz èndicasioun dâ referendoum, pér dë bouna razoun, ouou lou vot dî dui têrs dî cunsélhie.

Art. 38. Partisipasioun â prouchedimënt administratiou

1. Cant la Cumuno adotto dë deliberasioun ou d'at qu'ërchéïen sù d'uno përsouno ou quë pézën sù d'entèrèsi qu'ërgardën pi d'uno përsouno, da souléti ou ën asouchasioun, quëlli quë soun entèrësà an lou dréit dë partisipâ à prouchedimënt administratiou dount la së dësiddò dë lh'afâ quë lh'ërgardën.
2. L'Administrasioun Cumunalo déou coumunicâ ën têmp a lh'enteresà, (almëncò dèe joüern a l'avanso), l'ordre dâ jouërn dë la sedutto dâ Counsélh, ou d'aoutre ourganizme. Quëlli quë soun entèrësà an lou dréit dë përzëntâ dë memoria eicrita e dë doucumënt quë l'administrasioun ê tengùo a valsutâ.
3. La përzëntasioun dë quëtto doucumëntasioun déou èse faito almëncò dui joüern drant dë la reunioun, pér quë l'administrasioun peusie lo valsutâ coumësdéou.

Art. 39. Dréit d'achés

1. A lh'abitant dë la Cumuno l'ê garantì la libërtà d'aches a lh'at dë l'Administrasioun e dî sugët quë gestisën li sërvissi public cumunâl, sëgount soc definî lou reglamënt.
2. Lh'at quë soun pâ achesibble l'ê quëlli qu'uno dëspouzisioun legislativo à declairà ërzërvà, ou quë pon pâ èse divulgà, e lh'at quë lou reglamënt ércounouì esplichitamënt.

Art. 40. Dréit d'ënfourmasioun

1. Tuti lh'at dë l'Administrasioun, dë laz aziënda spechala e dë laz ëstitusioun, soun public, oou lâ limitasioun prevîta a l'articcle eisì soubbre.
2. La Cumuno së sèrvo dî sistemme tradisiounâl dë noutifiko e dë publicasioun sù dâ panél munisipâl e i po', décò, douvrâ d'aoutri moién dë coumunicasioun qu'i counsidére adat a asëgurâ lou masim dë counouisëns dë lh'at.
3. L'ënfourmasioun déou èse justo, coumpletto, claro, ì déou aribà ën tëmp e, pér lh'at qu'aribben a pi d'un destinatari, ì déou aguê un caractére gënérâl.
4. La Jountio adotto dë prouvedimënt ourganizatiou a l'ëntériour adat a rëndre pousibble lou dréit d'ënfourmasioun.
5. Lou reglamënt sù dâ dréit d'aches, oou sâ norma, à garantî l'ënfourmasioun dë tuti, ènt à rëspét dî prënsippi dít eisì soubbre, e à règglo la publicasioun dë lh'at përvît da l'art. 26, dë la légge 07/08/1990, n. 241.

1. Art. 41. Dëfënsour Chivic

2. L'ufisi dâ Dëfënsour chivic ê ëstituî.
3. Lou Counselh Cumunâl po valsutâ, co ënsëmp a la Coumunità dë Mountannho, l'oupourtunità d'ubrî un unïque Ufisi dâ Dëfënsour chivic per d'aministrasioun difrënta ou co dë se valguê dë l'Ufisi quë së troppo ën d'aoutra Cumuna.
4. Lou Dëfënsour chivic l'ê lou garant dë l'emparsialità e dâ boun andamënt dë l'actività dë l'aministrasioun cumunalo, dë laz aziënda e dë laz aministrasioun quë dépëndën da illhe, sëgount lâ prouchëdura dishiplinâ ènt à réglamënt ésprès aprouvâ dâ Counselh Cumunâl.
5. Al eizëso co lou countôl eventuâl dë legitimità sù lh'at dë delibérasioun dâ Counselh e dë la Jountio, en lâ fouërma e lâ modda përvita da la légge.
6. Lou Dëfënsour Chivic travallho ën dë coundisioun dë toutalo aoutounoumiò ourganizativo e founsiounalo, ën l'ëscluzioun èntëresi dî sitouaién, dë laz asouchasioun, dë lh'ourganizme e aministrasioun titulâr dë situasioun sugëtiva juridicamënt émpourtanta.
7. Lou Dëfënsour Chivic à lou dréit d'aguê, sënsø gî dë fourmalità, dë la part dî dirigent, dî founsiounari e dî respounsabble dë lh'ufisi e dî servissi, uno coppio dë tuti lh'at e lî documënt, coum dë toutta laz ënfourmasioun, bëlle s'à soun cubèrta dâ secrét, quë soun utile pér l'acoumplimënt dë soun éncharjo.

8. Lou Dëfënsour chivic ê tengu â secrét d'ufisi e ënt l'eizërchìsi de saz atribusioun al ê da counsiderâ pùblic ufisiâl.
9. Drant dë s'encharjâ dë sâ founsioun, â préto juramënt ou la formullo suivanto: "Jurou d'acoumplî lou mandà qu'ai ërsëbù ënt l'ëntërèsi dî sitouaién e ënt â rëspét dë la légge, de l'Ëstatut Cumunâl e dî reglamënt dë l'amministrasioun."
10. Lou Dëfënsour Chivic raporto perioudicamënt à Counsélh cumunâl, e dë toutto fasoun drant dë l'ëscadenso de soun mandà, sù soun actività èndicant laz èntërvënsioun qu'al à fait e ën sinhalant soc ê pâ ìtâ fait dabén, laz oumisioun e lh'ërtart de l'amministrasioun e dë lh'ufisi ènvèrs lí sitouaién.
11. Lou Counsélh cumunâl adotto un règlamënt èspresso pér lou founsiounamënt dë l'Ufisi dâ Dëfënsour chivic, asëgurant quë la s' butte a sa dëspouzisioun laz èrsouërsa finansiaria, lou përsounâl e laz èstrutura tecnicca e lougistica quë li sèrven.
12. Lou Dëfënsour chivic à dréit tû lí më a un'ëndenità, determinâ dâ Counsélh Cumunâl â moument dë la nomino ënt uno mëzuro pâ supériouro a quëllo asinhâ a lh'Asësoûr.

TITRE III. FOUNSIOUN NOURMATIVO

Art. 42. Ëstatut

1. L'Ëstatut countén lâ règgla foundémëntala dë l'ourdinamënt cumunâl. Tuti lh'at nourmatiou dë la Cumuno devën se counfouërmâ a l'Ëstatut.

Art. 43. Rëvizioun dë l'Ëstatut

1. Lâ moudificasioun e l'abrougasioun dë l'Ëstatut soun délibérâ ënt à Counselh cumunâl, ouu la proucheduro eitablîo da l'article 6, comma 4 dâ D.Lg.vo 267/2000.
2. La proupouzisioun dë deliberasioun pér abrougâ l'Ëstatut déou èse përzentâ à Counselh cumunâl énsämp a la déliberasioun dâ nouvèl Ëstatut.
3. Lâ doua deliberasioun dita eisì soubbre, soun adoutâ ën la mémo sedutto: l'abrougasioun dë l'Ëstatut ê validdo mëc ouu l'aprouvasioun dë quel nouvèl.
4. La proupouzisioun dë rëvizioun ou d'abrougasioun quë lou Counselh érfuzo, po pâ èse érnouvélâ tant quë lou counselh quë l'à pâ aprouvâ è ën charjo.

Art. 44. Intrâ ën vigour

1. Lou përzent Ëstatut, cant la deliberasioun quë l'aprovo sie eizëcutivo, al ê publiâ ënt à Bouletin Ufisiâl dë la Rejoun e al ê pëndù â panél munisipâl dë la Cumuno pér trënto jouërn dë fiëlo.
2. Lou Sëndi mando l'Ëstatut, ouu sâ chertificasioun d'eizëcutività e dë publicasioun, à Mënistre dë l'Ënterieur pér qu'â véne énsëri ën la culhio ufisialo dë lh'Ëstatut. Lou Mënistre s'occupo dëcò dë lâ foüerma dë publicità quë soun nësësaria.
3. Quét Ëstatut intro ën vigour aprèe trënto jouërn qu'al ê ìta publiâ 's dâ panél munisipâl.
4. Lou Sëgrëtari Cumunâl deiclaro pér eicrît â foun d' l'Ëstatut qu'al ê intrâ ën vigur.
5. Lou Counselh Cumunâl éncourajjo laz inisiativa quë pon sërvî pér asurâ quë lì sitouaién counouisën l'Ëstatut.

Art. 45. Rëglamënt

1. La Cumuno emano dë rëglamënt:
 - a. ën lâ matéria quë l'Ëstatut e la légge li atribuisën
 - b. ën toutta laz aoutra matéria dë coumpëtenso cumunalo.
2. Lî rëglamënt pon ese soumëtù a referendum ën lâ limitta e sëgount la maniéra éndicâ ën l'articcle 36.
3. Lî rëglamënt soun publiâ douâ vê sù dâ panél munisipâl: aprèe l'adousioun dë la deliberasioun ën counfourmitâ a lâ dëspouzisioun sù sa publicasioun; pér quinze jouërn aprèe quë la deliberasioun d'adousioun s'ê faito eizëcutivo. Lî rëglamënt dévën èse publicizà pér qu'i siën efetivamënt counouisù, e ï devën èse achesibble a tuti quëlli quë veullhën lì consultâ.

Art. 46. Ourdinansa

1. Lou rëspounsabble dâ sërvissi èntérèsà, al emano laz ourdinansa ourdinaria, ën aplicasioun dë lâ norma legislativa e rëgoulamëntara.
2. Laz ourdinansa â comma 1 dévën èse publiâ pér quinze joüern dë fiëlo ‘s dâ panél munisipâl. Ën la mémo perioddo lâ dèven dëcò èse publicizâ pér qu'â siën counouisùa, e lâ devën èse achesibbla a tuti ën quësveullhe moumënt.
3. Lou sèndi emano, ènt â rëspet dë lâ norma constusiounala e dî prënsippi gënérâl dë l'ourdinamënt juridic, d'ourdinansa urgënta ën lâ matière e pér lâ finalità dë l'art. 50 comma 5 e 6 D.Lg.vo n. 267/2000. Quëttî prouvedimënt dévën èse justamënt moutivâ. Lour eficasità, pér forso dë coza limitâ ènt â tëmp , i po pâ deipasâ la perioddo dë nësësitâ.
4. Ën cas d'absënso dâ sèndi, laz ourdinansa soun emanâ da qui lou soustituî sëgount quét Ëstatut.
5. Cant l'ourdinanso à un caractére èndividuâl, i déou èse faito cunouise â destinatari. Ën lh'aoutri cas, i sérée publicizâ coum l'ê definì ën quét articcle â comma 2.

Art. 47. Norma tranzitoria e finala

1. Quét Ëstatut intro ën vigour aprèe d'aguê suivì la prouchëduro eitablìo da la legge. Doou quë moumënt l'aplicasioun dë lâ norma tranzitoria s'ëntëroumpo.
2. Lou Counsélh aprovo ën l'ann lî Reglamënt përvît da l'Ëstatut. Fin a l'adousioune d'eiquëtta Reglamënt la rësto ën vigour lâ règgla adoutâ da la Cumuno sëgount la legislaion prechedënto, quë siën coumpatibbla oou la légge e l'Ëstatut.

PRIMMO PARTÌO	2
TITRE I. DËSPOUZISIOUN GËNËRALA.....	
Art. 1. Nom e naturo jurídico	2
Art. 2. Finalità	2
Art. 3. Founsioun propria e founsioun delegâ.....	2
Art. 4. Siègge	3
Art. 5. Sinnhe dëstintiou.....	3
Art. 6. Ourganisme eletiou	3
Art. 7. Counsélh Cumunâl.....	3
Art. 8. Coumpétensa, atribusioun e founsiounamënt	3
Art. 9. Coumësioun dâ Counsélh.....	3
Art. 9 bis. Lâ linnha dâ prougram dë l'aksioun dë gouvèrn dë l'ëstitusioun	4
Art. 9 ter. Prerougativa dë lâ minouransa dâ counsélh	4
Art. 10. Jountio Cumunalo	4
Art. 11. Coumpouzisioun	5
Art. 12. Atribustiou.....	5
Art. 13. Séndi	5
Art. 14. Atribusioun d'Aministrasioun.....	6
Art. 15. Atribusioun dë survëlhanso	6
Art. 17. Viche-Séndi	7
TITRE II. OURGANIZME BUROUCRATIC E UFISI	
Capo I. SËGRËTARI CUMUNÂL.....	
Art. 18. Lou Sëgrëtari Cumunâl	8
Art. 18 bis. Lou Directeur Générâl	9
Art. 18 ter. Lou Viche- Sëgrëtari.....	10
Capo II. LH'UFISI.....	
Art. 19. Li prënsippi struturâl e d'ourganizasioun	10
Art. 20. Lou prouchedimënt	10
Art. 21. L'ëstruturo.....	10
Art. 22. Lou përsounâl.....	10
TITRE III. LI SËRVISSI	
Art. 23. Sërvissi public loucâl.....	12
Art. 24. Ëstitusioun e aziëndo spechalo	12
TITRE IV. COUNTRÔL.....	
Art. 25. Lou countrôl	13
Art. 26. Lou Revëzour dî conty	13
SËGUNDO PARTÌO	
TITRE I. Fouërma asouchativa e dë couoperasioun ènter suGét difrént.....	
Art. 28. Prënsippi Générâl	14

Art. 28. Lou counsorsi.....	14
Art. 29. Unioun dë Cumuna	14
Art. 30. Acordi dë prouogram	14
Art. 31. Counvënsioun	14
 TITRE II. PARTISIPASIOUN POUPULARO	16
Art. 32. Partisipasioun	16
Art. 33. Valourizasioun dë la foùérma d'asouchasioun e dë lh'organizme dë partisipasioun	16
Art. 34. Fouèrma dë coundsiasioun dë la poupoplasioun	16
Art. 35. Dëmanda, petisioun e proupouzisioun.....	16
Art. 36. Referendoum.....	17
Art. 37. Efét dâ referendoum	17
Art. 38. Partisipasioun â prouchedimënt aministratiou.....	17
Art. 39. Dréit d'achés	18
Art. 40. Dréit d'ënfourmasioun	18
Art. 41. Dëfënsour Chivic	18
 TITRE III. FOUNSIOUN NOURMATIVO.....	20
Art. 42. Ëstatut.....	20
Art. 43. Rëvizioun dë l'Ëstatut.....	20
Art. 44. Intrâ en vigour.....	20
Art. 45. Rëglamënt	20
Art. 46. Ourdinansa.....	21
Art. 47. Norma tranzitoria e finala.....	21